

Crimele din Osage County: Luna Floare și istoria FBI, David GRANN

biblioteca rao

DAVID GRANN

***Crimele din Osage County: Luna Floare și
istoria FBI***

Pentru mama și tata

Killers of the Flower Moon: The Osage Murders and the Birth of the FBI

Traducere din limba engleză

Monica-Laura Cibotariu prin Lingua Tradom

© RAO Distribuție, 2017

P A R T E A I

FEMEIA ÎNSEMNATĂ

„Niciun rău nu amenința să tulbure acea noapte
promițătoare, pentru că ea ascultase; nu se auzise
nicio voce a răului; niciun țipăt de bufniță nu înfiorase
liniștea aceea deplină. Știa asta pentru că
ascultase toată noaptea.“

John Joseph Mathews, *Sundown*

Dispariția

În aprilie, milioane de floricele acoperă dealurile amenințătoare și preriile vaste ale districtului Osage de pe teritoriul statului Oklahoma¹. Sunt panseluțe, flori de Grășiță de iarnă și mici albăstrele. Scriitorul Osage John Joseph Mathews a remarcat că galaxia de petale lasă impresia că „zeii au aruncat cu confetti”². În mai, atunci când coioții urlă sub o lună tulburător de mare, plantele mai înalte, precum telegraful sau rujii galbeni, încep să se ridice deasupra florilor mai mici, furându-le lumina și apa. Capetele micilor flori se lasă în jos, iar petalele lor se desprind, fiind purtate de vânt, și nu peste mult timp ajung să fie îngropate sub pământ. De aceea indienii Osage consideră luna mai perioada în care astrul selenar ucide florile.

Pe 24 mai 1921³, Mollie Burkhart, rezidentă a orașului Gray Horse din Oklahoma, înființat de cei din tribul Osage, a început să se teamă că uneia dintre cele trei surori ale ei, Anna Brown, i se întâmplase ceva. În vârstă de 34 de ani și cu aproape un an mai mare decât Mollie, sora ei, Anna dispăruse cu trei zile în urmă. Anna se ducea adesea pe la „chefuri” – după cum le numeau cu dispreț cei din familie –, unde obișnuia să danseze și să bea cu prietenii până în zori. Dar de această dată trecuse o noapte întreagă, apoi

¹ Pentru mai multe informații privind legenda Lunii Floare în cultura amerindienilor Osage, vezi Mathews, *Talking to the Moon*.

² Ibid., 61.

³ Descrierea dispariției Annei Brown și a ultimelor ei zile, pe când se afla în vizită în casa lui Mollie Burkhart, este realizată parțial pe baza declarațiilor martorilor oculari. Mulți dintre aceștia au discutat în repetate ocazii cu diferiți detectivi, atât de la FBI, cât și particulari. Acești martori au depus mărturii, de asemenea, în cadrul mai multor procese legale. Pentru mai multe informații, vezi arhivele de la NARA-CP și NARA-FW.

încă una, iar Anna tot nu apăruse pe veranda din fața casei lui Molly, așa cum făcea de obicei, cu părul ei lung și negru ușor ciufulit și cu ochii întunecați strălucind ca niște mărgelile de sticlă.

Annei îi plăcea să se descalțe la intrare, iar lui Mollie îi era dor de zgomotul liniștitor pe care-l făcea sora ei atunci când se mișca încet prin casă. În schimb, acum nu mai rămăsese decât liniștea – o liniște la fel de apăsătoare precum întinderea nemărginită a câmpiilor.

Mollie o pierduse deja pe sora ei, Minnie, cu aproape trei ani în urmă. Moartea acesteia venise pe neașteptate, totul petrecându-se cu o viteză fulgerătoare, șocantă și, deși doctorii o puseseră pe seama „unei ciudate boli cronice”⁴, Mollie avea îndoielile ei: Minnie avea doar 27 de ani și fusese întotdeauna o fată perfect sănătoasă.

La fel ca părinții lor, Mollie și surorile ei erau înscrise în registrul cadastral al indienilor Osage, ceea ce însemna că se numărau printre membrii luați în evidență ai tribului. De asemenea, asta însemna că dețineau o avere. La începutul anilor 1870, indienii Osage fuseseră strămutați de pe pământurile lor din Kansas într-o zonă cu teren arid și pietros – o rezervație ne semnificativă din partea de nord-est a Oklahomei –, doar ca să descopere, câteva decenii mai târziu, că pe acel teritoriu se aflau câteva dintre cele mai mari zăcăminte de petrol din Statele Unite. Pentru a obține acel petrol, prospectorii trebuiau să le plătească indienilor Osage redevențe și chirii. La începutul secolului XX, fiecare persoană înscrisă în registrul cadastral al tribului a început să primească trimestrial câte un cec. Suma a fost inițial de numai câțiva dolari, dar în timp, pe măsură ce tot mai mult țigeti era extras, dividendele au crescut, devenind sute, apoi mii de dolari. Și în fiecare an plățile s-au mărit, practic, la fel ca pâraiele preriei, care se unesc pentru a forma râul Cimarron – cel lat și tulbure –, până ce membrii tribului ajunseseră să acumuleze în total milioane și milioane de dolari. (Doar în 1923, tribul adunase mai mult de 30 de milioane de dolari, o sumă care în ziua de astăzi ar fi echivalentă cu 400 de milioane de dolari.)

Indienii Osage erau considerați cei mai bogați oameni din lume, având cele mai mari venituri pe cap de locuitor.

„Ascultați și vă minunați!”⁵, exclama săptămânalul Outlook din New York. „În loc să moară de foame, indianul... se bucură de un venit regulat care-i face verzi de invidie pe bancheri.” Publicul ajunsese să fie fascinat de prosperitatea tribului, care contrazicea imaginile indienilor americani din trecut, la primul contact brutal al acestora cu oamenii albi, păcatul originar în urma căruia se născuse această țară. Reporterii îi ațâțau pe cititori cu tot felul de povești despre „plutocrații indieni Osage”⁶ sau „milionarii roșii”⁷, cu vilele lor din cărămidă și teracotă, cu candelabrele și inelele lor cu diamante, cu blănurile scumpe și mașinile lor cu șofer. Un scriitor se declara uimit de faptul că fetele din tribul Osage mergeau la cele mai bune școli cu internat din regiune și purtau haine franțuzești somptuoase, de parcă „une très jolies demoiselle”⁸ nimerise întâmplător în această mică rezervație direct de pe bulevardele Parisului⁹.

⁴ Citat din Franks, *Osage Oil Boom*, p. 117.

⁵ Sherman Rogers, „Red Men in Gas Buggies”, Outlook, 22 august, 1923.

⁶ Estelle Aubrey Brown, „Our Plutocratic Osage Indians”, Travel, octombrie 1922.

⁷ William G. Shepherd, „Lo, the Rich Indian!”, Harper’s Monthly, noiembrie 1920.

⁸ „O preafrumoasă domnișoară” (fr.)

⁹ Estelle Aubrey Brown, „Our Plutocratic Osage Indians”.

În același timp, reporterii vânau orice indiciu legat de modul de viață tradițional al indienilor Osage, care părea să stimuleze imaginația publicului în privința „acestor sălbatici”. Într-un articol se menționa că „o mulțime de automobile scumpe înconjoară un mare foc de tabără, unde posesorii arămii ai acestora, înfășurați în pături viu colorate, pregătesc carnea în stilul lor primitiv”¹⁰.

Un alt articol relatează faptul că niște indieni Osage sosiseră la o ceremonie la care urmau să execute dansurile lor tradiționale într-un avion privat – o scenă pe care „nici măcar un scriitor talentat nu ar putea să o descrie, pentru că depășește orice imaginație”¹¹. Rezumând părerea publicului în privința indienilor Osage, *Washington Star* menționa: „Acea lamentare, «Vai de bieții indieni», ar trebui înlocuită în prezent cu «la te uită câți bani au pieile roșii»”¹². Gray Horse era una dintre cele mai vechi așezări ale rezervației. Aceste avanposturi – inclusiv Fairfax, un oraș mai mare din vecinătate, cu aproximativ 1 500 de locuitori, și Pawhuska, capitala districtului Osage, cu o populație de peste 6 000 de locuitori – păreau niște viziuni delirante. Străzile pline de cowboy gălăgioși, aventurieri, contrabandiști, prezicători, vraci, proscriși, șerifi americani, bancheri din New York și magnați ai petrolului. Automobilele treceau în viteză pe vechile poteci pentru cai, pavate acum, mirosul de combustibil acoperind parfumul preriilor. O mulțime de ciori se uitau în jos de pe firele de telegraf. În oraș erau mai multe restaurante – promovate drept cafenele –, săli de operă și terenuri de polo.

Deși Mollie nu cheltuia excesiv, așa cum făceau mulți dintre vecinii ei, își construise o frumoasă casă din lemn, cu o mulțime de coridoare, în Gray Horse, lângă vechea locuință a familiei ei – o colibă din stâlpi legați între ei cu împletituri de nuiele, cu covorașe țesute și scoartă de copac. Deținea mai multe mașini și avea o echipă mare de servitori, niște „linge-blide” – cum îi numeau în batjocură localnicii pe lucrătorii nomazi care-i slugăreau pe indieni. Servitorii erau adesea negri sau mexicani, iar la începutul anilor '20, un vizitator al rezervației și-a exprimat disprețul că „până și albi”¹³ îndeplineau „toate sarcinile domestice pe care niciun indian Osage nu se deranja să le facă”. Mollie era una dintre puținele persoane care o văzuseră pe Anna înainte ca aceasta să dispară. În ziua aceea, pe 21 mai, Mollie se trezise înainte de ivirea zorilor – un obicei dobândit de pe vremea în care tatăl ei se ruga în fiecare zi Soarelui. Era obișnuită cu acel cor matinal al ciocârlilor de câmp, al fluierarilor de munte și cocoșilor de prerie, acum acoperit de țăcănitul infernal al forezelor care găureau pământul. Spre deosebire de numeroșii ei prieteni, care evitau portul tradițional Osage, Mollie mergea mereu înfășurată într-o pătură indiană. De asemenea, ea nu-și aranja părul în stil bob, ci își lăsa părul lung și negru să-i fluture bogat pe spate, punându-i în valoare chipul nespus de frumos, cu pomeți înalți și ochi mari, căprui. Soțul ei, Ernest Burkhart, se trezi odată cu ea. Un bărbat alb, în vârstă de 28 de ani, acesta avea frumusețea brută a unui figurant dintr-un film western: păr șaten, tuns scurt, ochi de un albastru-cenușiu și bărbie pătrată. Doar nasul lui tulbura acest portret – arăta de parcă ar fi încasat câțiva pumni într-o încăierare într-un bar. Crescut în Texas, fiu al unui fermier sărac, care cultiva bumbac, fusese vrăjit de poveștile despre dealurile districtului Osage – acel vestigiu al frontierei americane pe care cowboy-i și indienii încă îl mai cutreierau. În anul 1912, la 19 ani, își împachetase hainele într-un sac, la fel ca Huck Finn, care fugise din ținutul natal, și plecase să locuiască împreună cu unchiul său, un crescător de vite autoritar, pe nume William K. Hale, în Fairfax.

¹⁰ Elmer T. Peterson, „Miracle of Oil”, *Independent* (N.Y.), 26 aprilie 1924.

¹¹ Quoted in Harmon, *Rich Indians*, p. 140.

¹² 3 *Ibid.*, 179.

¹³ Estelle Aubrey Brown, „Our Plutocratic Osage Indians”.